

Patricia Runcan

INTRODUCERE ÎN SUPERVIZARE

Suport de curs universitar

**Presa
Universitară
Clujeană**

PATRICIA RUNCAN

**INTRODUCERE
ÎN SUPERVIZARE**

SUPORT DE CURS UNIVERSITAR

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2022

Referenți științifici:

Prof. univ. dr. Cosmin Goian

Conf. univ. dr. Mihai-Bogdan Iovu

ISBN 978-606-37-1521-4

© 2022 Autoarea volumului. Toate drepturile rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autoarei, este interzisă și se pedepsește conform legii.

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

CUPRINS

Cuvânt înainte	7
Capitolul 1 – Supervizarea	9
1. Definiția supervizării	9
2. Ce este și ce nu este supervizarea	12
2.1. Coaching, consiliere, mentorare / mentorat, supervizare	12
2.2. Control, supervizare, supraveghere, urmărire	19
Capitolul al 2-lea – Istoria supervizării	24
1. Istoria supervizării la nivel internațional	24
1.1. Secolul al XIX-lea	24
1.2. Secolul al XX-lea	24
1.3. Secolul al XXI-lea	27
2. Istoria supervizării la nivel național	27
3. Supervizarea în asistența socială la nivel global, local și personal	30
Capitolul al 3-lea – Scopul și obiectivele supervizării	35
1. Scop vs. obiectiv	35
2. Scopul supervizării	41
2.1. Programele orientate spre experiență și bazate pe psihodinamică	42
2.2. Programele cu perspective terapeutice structurale, comportamentale și strategice	42
3. Obiectivele supervizării	45
Capitolul al 4-lea – Principiile supervizării	47
Capitolul al 5-lea – Funcțiile supervizării	51
1. Funcțiile supervizării în diacronie	51

2. Funcțiile supervizării după Kadushin & Harkness (2002)	
și după Rich (1992)	56
2.1. Funcțiile supervizării după Kadushin & Harkness (2002)	56
2.2. Funcțiile supervizării după Rich (1992)	61
Capitolul al 6-lea – Modele de supervizare în practica serviciilor	64
1. Modele de supervizare cu caracter general	64
2. Modele de supervizare în asistența socială	68
2.1. Forme de supervizare	68
2.1.1. Supervizarea administrativă / managerială	69
2.1.2. Supervizarea clinică / profesională	70
2.1.3. Supervizarea colegială	72
2.1.4. Supervizarea culturală	74
2.1.5. Supervizarea muncii de teren	74
2.2. Moduri de supervizare	76
2.3. Feluri de supervizare	80
2.4. Tipuri de supervizare	82
3. Modele de supervizare în alte domenii	85
3.1. Educație	85
3.2. Etică	85
3.3. Psihologie	86
3.4. Sănătate	86
3.5. Spiritualitate	87
Capitolul al 7-lea – Metodele folosite în supervizare	88
1. Coaching-ul	88
2. Consultarea	90
3. Co-terapia	91
4. Informarea scrisă	92
5. Înregistrarea audio	93
6. Înregistrarea video	94
7. Jocul de rol și inversarea rolurilor	95
8. Metode bazate pe modele / tehnici psihoterapeutice	96

9. Modelarea și demonstrarea	98
10. Observarea / supervizarea pe viu	98
11. Tehnicile asistate de calculator și online	100
12. Tema de casă	101

Capitolul al 8-lea – Relația supervisor – supervizat 102

1. Supervisorul	102
1.1. Rolul supervisorului	102
1.2. Competențele supervisorului	104
2. Supervizatul	111
2.1. Abilitățile supervizatului	111
3. Supervisor <i>vs.</i> supervizat	111
3.1. Relația supervisor – supervizat	111
3.2. „Jocurile” supervizatului și ale supervisorului	116
3.2.1. „Jocurile” supervizatului	116
3.2.2. „Jocurile” supervisorului	121

Capitolul al 9-lea – Procesul de supervizare 123

1. Etapele procesului de supervizare	123
1.1. Etapele procesului de supervizare centrată pe problemă	123
1.2. Etapele procesului de supervizare apreciativă	129

Capitolul al 10-lea – Documente specifice supervizării 131

1. Contractul de supervizare	131
2. Planul stagiului de supervizare	133
3. Fișa de supervizare	135
4. Raportul de supervizare	136
4.1. Rapoartele întocmite de către supervizat	137
4.2. Raportul întocmit de supervisor	139

Bibliografie 141

CUVÂNT ÎNAINTE

Schimbările intervenite în politica bunăstării sociale în ultimii 30 de ani au sporit îngrijorarea legată de supervizare în asistența socială și, mai ales, de sarcinile administrative care presupun eficiență, productivitate, răspundere.

Introducere în supervizare. Suport de curs universitar aduce în atenția studenților – viitori asistenți sociali, educatori, psihologi, manageri, medici, teologi etc. – câteva concepte noi pentru spațiul cultural românesc, dar bine cunoscute și utilizate în țările cu tradiție în asistența socială, management, sănătate etc.: *supervizare* (împreună cu *a superviza, supervizat, supervizare*), *mentorat* (și *mentor, mentorare, mentorat*), *coaching* (și *coach*). Noutatea acestor concepte este evidențiată de faptul că dicționarele de limbă română nu le-au înregistrat cu sensurile pe care le au în asistența socială, de exemplu, deoarece încă nu s-a scurs perioada de timp necesară pentru a le putea considera asimilate în limba română.

Ultimele decenii au adus, în parte, și datorită recunoașterii rolului asistenței sociale într-o societate în care starea de bine a oamenilor este unul dintre obiectivele statului bunăstării, concepte-cheie. Astfel, cuvântul *supervizare* provine din limba latină (din *supervidere*, verb compus din *super* „peste” și *videre* „a vedea”) al cărui sens „a supraveghea și a răspunde de activitatea sau performanța altora” este atestat încă din 1640; cuvântul *mentorat*, care apare în ediția din 2021 a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM '21) fără definiție sau etimologie, provine tot din limba latină (din substantivul comun *mentor* „călăuză, călăuzitor, educator, îndrumător, povățuitor, preceptor, sfătuitor, sfetnic” provenit din substantivul propriu *Mentor*, prietenul lui Ulise și preceptorul lui Telemac, bine cunoscutele personaje din Odissea lui Homer); *coaching*, care apare tot în ediția din 2021 a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM '21) și tot fără definiție sau etimologie, provine din limba engleză (din *to coach* „a antrena; a da / oferi (cuiva) sfaturi profesionale despre cum să-și atingă obiectivele”).

Relația dintre aceste trei concepte este următoarea: *coaching*-ul (ce vizează perfecționarea anumitor practici) este parte a *mentoratului* (ce vizează perfecționarea competențelor tehnice și extinderea bazei de cunoștințe profesionale) care este parte a *supervizării* (ce vizează, în plus față de perfecționarea competențelor tehnice și extinderea bazei de cunoștințe profesionale, și evaluarea).

Introducere în supervizare. Suport de curs universitar ajută la corecta înțelegere a acestor concepte: ce este și ce nu este supervizarea, care este istoria supervizării, care este scopul supervizării, care sunt obiectivele, principiile și funcțiile supervizării, care sunt modelele de supervizare în diferite domenii (asistență socială, educație, etică, psihologie, sănătate, spiritualitate), care sunt metodele folosite în supervizare, cum este relația supervisor – supervizat, în ce constă procesul de supervizare și care sunt documentele specifice supervizării.

Acest suport de curs ajută, de asemenea, la înțelegerea rolului supervizării în cadrul agențiilor sociale și a problemelor întâlnite în munca de asistență socială. Deși nu ajută la formarea de deprinderi, acest suport de curs oferă cunoștințele necesare pentru a învăța cum se face munca de supervizare.

Introducere în supervizare. Suport de curs universitar – care valorifică o bogată bibliografie română și străină – se adresează, în primul rând, studenților facultăților de asistență socială, dar poate fi consultat și de studenții care se specializează în domenii care se intersectează cu asistența socială, și de asistenții sociali practicieni și, mai ales, de cei chemați să facă muncă de supervizare indiferent de domeniu!

PATRICIA RUNCAN este conferențiar universitar doctor abilitat și asistent social principal. Este cadru didactic titular al Departamentului de Asistență Socială al Facultății de Sociologie și Psihologie din cadrul Universității de Vest din Timișoara. Patricia este licențiată în Asistență Socială (2001), în Drept și Administrație Publică (2004). Și-a susținut doctoratul în Sociologie-Asistență Socială, în septembrie 2009, la Universitatea de Vest din Timișoara. A câștigat o bursă postdoctorală de cercetare, în domeniul Asistenței Sociale, la Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” din Iași, în 2011. Este abilitată în domeniul Sociologie (2014) la Academia Română

și în domeniul Asistență Socială (2018) la Universitatea din București. Din 2015 este conducător de doctorat la Universitatea de Vest din Timișoara. A organizat și coordonat mai multe evenimente științifice la nivel național și internațional (2011-2014). Din anul 2020 coordonează seria AUTENTIC, care cuprinde cărți și conferințe științifice și motivaționale, care promovează viața, educația, normalitatea, familia, echilibrul, valorile și principiile, relațiile, compasiunea, excelența, mentorarea și dezvoltarea prin perspectiva credinței, autenticității și iubirii.

ISBN: 978-606-37-1521-4